

PĀRĀNANDA SŪTRA

CRITICALLY EDITED

WITH AN INTRODUCTION AND INDEX

BY

SWĀMĪ TRIVIKRAMA TĪRTHA

WITH A FOREWORD

BY

B. BHATTĀCHĀRYYA, M. A., Ph. D., *Bajrang*

GENERAL EDITOR

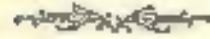

BARODA

ORIENTAL INSTITUTE

1931

पारानंदसंज्ञस्यविषयाणां सूचीपत्रम् ।

पृष्ठ.	सूत्र.	पृष्ठ.	सूत्र.
१ परमानन्दमते तत्त्वज्ञानं		श्रुतिलक्षणं	४५
परमात्मा	१	३ आगमः	४६
ईश्वराः	२	तंत्रः	४७
जीवाः	६	स्मृतिः	४८
परमात्माज्ञानं	७	पुराणः	४९
ईश्वराज्ञाः	८	गुरुवाक्यः	५०-५६
जीवाज्ञाः	९	ईश्वरवर्णना	५७-६०
राजकर्तृत्वम्	१०	दिव्यलोकवर्णना	५७-६०
वन्द्यताफलं	११	दीक्षोपासनाफलं	६१
जीवगतयः	१२	मुक्तिः	६२
नरकः	१३	परा मुक्तिः	६३
स्वर्गः	१४	दीक्षितकर्तृत्वम्	६४
ऐश्वर्यो लोकः	१५	कामिनीन्यायः	६५-६६
नरकप्राप्तिकृत्	१६	ईश्वराणां नामनिर्देशः	६८
स्वर्गप्राप्तिकृत्	१७	दीक्षार्थोपगमः	७१
ऐश्वर्यलोकप्राप्तक	१८	दीक्षेतिकर्तृत्वता	७२
नास्तिकानां ज्ञाधिकारप्राप्तिकृत्	१९	दीक्षाधिकारविचारः	७३
२ आस्तिकानां शास्त्राणि	२०	४ दीक्षाधिकारे विचारः	७४-७६
संस्कारशास्त्राणां उद्घरणं	२३	दीक्षाप्रैषः	७७
मतः	२४	पारानन्दमतदीक्षा	७८-९०
अधिकारिनिरूपणं	२५-३२	वैष्णवः	९१-९२
परमानन्दमते मार्गाः	३३	कौशिकीभक्त्येत्	९३
दीक्षा	३४	५ " "	९४-९५
दीक्षाफलं	३८	सौरः	९६
दक्षिणमार्गलक्षणं	४२	शैवः	९७-९९
नामः	४३	गाणपः	१००-१०२
वृत्तः	४४	आभरणानि	३

पृष्ठ.	सूच.	पृष्ठ.	सूच.
माला	४	अपवादः	४५
बलये	५	शिष्यः	४६-५०
कुंडले	६	गोपनविषये मतं	५१-५४
अंगुलीयकम्	७	गुरोर्नैमस्कारविषये उपयुक्तं	५५-५७
वीक्षाते कर्त्तव्यम्	८	शिष्यैर्गुरुः सेव्यः	५८-६०
गुरुकर्त्तव्यम्	९-१०	विश्वासमाहात्म्ये	६१
शिष्यकर्त्तव्यम्	११	गुरुप्रसादफलं	६२-६३
मंत्रोपदेशविधिः शास्त्राभा	१२-१५	पारानन्दभवसारः	६४-६५
सूत्राय	१६	८ पारानन्दमताधिकारी	६६-६९
६ वैश्याय	१७	मुक्तिः	७०
शूद्राय	१८	शिष्याकाशीर्वचनं गुरोः	७१
मंत्रव्यवस्था द्विजातिकृते	१९	शिष्याभ्य पारानन्दमत-	
,, एकजातिकृते	२०	धर्मोपदेशः	७१-८३
वर्णविषये गुरुव्यवस्था	२१	तिलकं	८४-८५
धार्मिकविषये	२२-२३	९ अन्यदेवपरिचर्या	८६-८७
मंत्रोपदेशाते कर्त्तव्यं	२४-२६	घृते पशुवधः	८८-८९
नामकरणं दक्षिणे	२७	तिलकोपरि तिलकं	९०-९५
गुरुणा स्वनामकरणं	२८	उपवासः	९६-९७
अभिवादनं	२९	अन्यदेवसापूजा	९८-१०१
गुरुणा उपदेशः	३०	स्वोपास्यपूजाफलं	१०२
गुरुपाणामनुष्ठापितारः	३१-३२	जीवन्मुक्तिः	३-५
भालुः प्राधान्यं	३३	दर्शने प्रयत्नः करणीयः	६
पितुः प्राधान्यं	३४	ज्ञानीभक्तश्रेष्ठ्यं	७-९
गुरोः	३५	कर्माणि कर्त्तव्यानि	१०
देवतायाः	३६	चत्वारो योगाः दर्शनमार्गाः	११
तदनुसारिभावना	३८-३९	ज्ञानयोगाधिकारी	१३
गुरुदेवताप्रकाशः कार्यः	४१	कर्मयोगाधिकारी	१४
मंत्रः सिद्धिं कुर्यात्	४१	१० भक्तियोगाधिकारी	१५
७ सिद्धिं हन्त्यात्	४२	श्वानयोगाधिकारी	१६
स्वेष्टेश्वरः	४३	भक्तियोगश्रेष्ठ्यं	१८
गोप्यः	४४	विघ्नेशस्वाधिकारी	२३-२५

पृष्ठ.	सूच.	पृष्ठ.	सूच.
	कौशिक्या अधिकारी २६-३५		वामाचारे कदाऽधिकारः १८-१९
	काल्याद्याया अधिकारी ३६		आचारव्यवस्था २१-२६
	कौशिक्या अधिकारिणी ३७-४२		दीक्षाशेषः २८-४७
११	" ४३-४४	१५	आयानुकल्पः ४८
	पवित्राधिकारः ४५-४६		द्वितीयानुकल्पः ५०
	काल्यादिविषये ४७		वज्र भाषना ५१-५२
	अनन्दमयस्य सर्वमानन्दमयं ४८-४९		विशेषार्चनं गुरुणा ५४-५६
	विमेशमंडलं ५०-५२		आद्यपात्रमंत्रः ५८
	विष्णुमंडलं ५३-५५		द्वितीयपात्रमंत्रः ५९
	शिवमंडलं ५६-५८		तेश्यामंत्रः ६०
	सूर्यमंडलं ५९-६१		सतीर्थेभ्यो वानं ६१
	कौशिकीमंडलं ६२-६४	१६	कौलिकधर्मोपदेशः ६३-७७
	कालीमंडलं ६५	१७	" ७७-९८
१२	नृसिंहकृष्णमंडलं ६६		अभिषादनम् ९९-१००
	आद्याचारदीक्षाशेषः ६७-६८		हविःप्रतिपत्तिस्थानप्रवेशः १
	दुःस्वप्नशान्तिः ६९-७०	१८	हविःप्रतिपत्तिः २-५
	आचारशेषः ७१-८८		दक्षिणादानं ६-१३
१३	अदीक्षिताय मंत्रदाने हानिः ८९-९१		अभिवाद्य गमनं १४
	दीक्षाचारिणोऽधिकारः ९१-९२		पूर्णभिषेक्तः १५
	शुरोरभावे ९३-९५		गुरुतोषापादनम् १६-१७
	वामाचारभेदौ ९६-९७		गामोदाहरणम् १८-२०
	पारानंदाधिकारः ९८-१०२		गुरुविसर्जनम् २१
	वामाधिकारी ३		नित्यार्चननिर्वर्तनम् २२
	वामोपदेशाधिकारी ४		अर्चने अधिकारिव्यवस्था २३-३०
	वामदीक्षा ५-६	१९	गुरुयोग्यता ३१
	नामकथनं ७-८		अधिकारार्थमंत्रः ३२-३४
	अभिषादनं ९		मतोपदेशः ३६-५७
	ह्रिजस्य मंत्रं ११	२०	" ५८-७७
	एकजातस्य मंत्रं १२		नामकरणं ७८-७९
१४	बीजव्यवस्था १३		नामप्राशस्त्यं ८०-८२
	क्रमत्रयेऽधिकारव्यवस्था १४-१६	२१	ऐश्वरो धर्मः ८३-८६

शुक्र.	सू.	शुक्र.	सू.
पुण्यम्	८७	ईश्वरोत्पत्तिः	३८-४२
पापम्	८८	ईश्वरलोकाभिधाः	४३-४८
ईश्वरधर्मायन्तः	८९-९८	२७ ईश्वरलोकवर्णना	४९-५२
कर्म	९९-३	सृष्ट्युत्पत्तिः	५३-५६
ऐश्वर्यधर्मफलम्	४	ईश्वर्याणां मेरुशिखराणि	५७-६३
२२ परमानन्दमत्तं	५	इन्द्रादीनां	६४
परमात्मा	६	ईश्वरलोके ईश्वरस्थितिः	६५-७३
ईश्वरः	७	त्रिलोकी	७५
जीवाः	८	नरलोकः	७६
परमात्मा	९-३५	स्वर्गलोकः	७७
२३ " "	३६-४१	ईश्वरानुग्रहभाजः	७८
परमानन्दलोकः	४२-४९	२८ तामसाः	७९
आनन्दभीमांसा	५०-६६	राजसाः	८०
२४ " "	६७-७६	सात्विकाः	८१
परमार्थलोकः	७७-९५	अविकाराः	८२-९०
२५ ईश्वरः	९६-१२	वेदः	९१-९४
अधिकृताः	१३	पदार्थाः	९५-९६
वृत्तसौ	१४	अनाद्यनन्ताः	९७
स्थितौ	१५	साद्यनन्ताः	९८
प्रलये	१६	अनादिसातम्	९९
नैर्विघ्ने	१७	सादिसातम्	१००
ज्ञाने	१८	मूर्तम्	१
प्रकाशे	१९	व्यापकत्वम्	२-३
ईश्वरः	२०-२१	दिशः	४
जीवाः	२२-२४	कालः	५
२६ " "	२५	आकाशाः	६
सान्त्वलोकः	२६	पृथग्व्याख्याः	७
तत्र स्थापनार्हाः	२७	कर्म	८-९
तत्र फलम्	२८	२९ स्वर्गोत्पत्तिः	१०
प्रलयप्रक्रिया	२९-३४	तरककारणं	११
ईश्वरावस्थितिः	३५-३६-३७	यसाश्चक्षानं	१२

पृष्ठ.	सूत्र.	पृष्ठ.	सूत्र.
सर्गनयनं	१३	२३ अभिवाद्याः	४-१८
जीवन्मुक्तिः	१४	यौनज्येष्ठत्वं	१९-२४
परमात्मन ऐश्वर्यं	१५	श्रुतिः	२५
ईश्वरैश्वर्यं	१६	विद्याः	२६
जीवन्मुक्तैश्वर्यं	१७	ज्यैष्ठ्यं	२८-३०
अजापत्यैश्वर्यं	१८	३४ अभिषादनम्	३१-३३
बृहस्पत्यैश्वर्यं	१९	आलिङ्गनम्	३४-३९
अग्नीषोमैश्वर्यं	२०	अभिषादनक्रमः	४०-४४
इन्द्राण्यैश्वर्यं	२१	अभिवाद्यान्तमाशिवः	४५-४९
देवैश्वर्यं	२२-२३	३५ "	५०-५२
पित्रैश्वर्यं	२४	आलिङ्गनक्रमः	५३-५६
देवगंधर्वैश्वर्यं	२५	स्त्रीविषये व्यवस्था	५७-५९
मनुष्यगंधर्वैश्वर्यं	२६	अभिषादनशेषः	६०-६८
चक्रण्यैश्वर्यं	२७	३६ "	६९-७६
जीवन्मुक्तस्य श्लेच्छाविहारः	२९-३५	अत्र प्रायश्चित्तिः	७७-७९
३० "	३६-५५	अभवादः	८०-८५
कैवल्यमुक्तिः	५६	३७ अर्चनक्रमः	८६
३१ "	५७-६४	गणेशध्यानं	८७-८८
कर्मविमर्शः	६५	शिवध्यानं	८९
शुक्लः	६६-६९	विष्णुध्यानं	९०
परमात्मनो नामानि	७०-७२	शक्तेः ध्यानं	९१
ईश्वराणां नामानि	७३-७५	सूर्यस्य	९२
देवतानामानि	७६-७८	कालिकायाः	९३
मनुष्यनामानि	७९	तारायायाः	९४-९५
३२ "	८०-८३	३८ परशुः	९६
तिरश्चीनानां नामानि	८४-८६	त्सरः	९७-९८
पदार्थनामानि	८७-९०	अंकुरः	९९
शब्दार्थनिश्चायकं	९१	पासः	१००
प्रमाणानि	९२-९४	कमलदंष्ट्रः	१
अभिषादनक्रमः	९४	मूपकः	२
अभिवाद्याः	९५-९८	शिवेशः	३

पृष्ठ.	सू.	पृष्ठ.	सू.
तत्र परिभाषा:	४-९	तपः	५८-६१
उपचाराः	१०	व्याख्यायः	६२-६३
त्रिशूलः	११	४१ ध्यानं	६४-६६
हमरुः	१२	भक्तिः	६७
चक्रं	१३	ईश्वरतोषकम्	६९-७०
३९ गदा	१४	भक्तिप्रापकं	७१
शंखः	१५	पतनधर्माः	७२-७८
खड्गः	१६	४२ ,,	७९-८१
खड्गः	१७-१८	भाजतामयी वीक्षा	८२
घंटा	१९	परा भक्तिः	८३
काया महाविद्याः	२०-२१	अर्चकः	८४-८६
वादिप्रश्नः	२३-२४	अर्चापीठम्	८७-९०
उत्तरं	२५-३०	शुद्धोदकम्	९१
ब्रह्मणः ध्यानं	३१-३४	अर्चनम्	९२-९३
कायानां वसनाचारसेव्यत्वं	३५	अर्हणार्चनम्	९४-९५
४० ध्यानयोगः	३६-३७	४३ दानार्चनम्	९६-९९
यमाः	३८	विनियोगार्चनम्	१००-२
नियमाः	३९	प्रासः कृत्यं	३-७
आसनम्	४०	तीर्थावाहनं	८
प्राणायामः	४१	स्नानं	९-११
प्रत्याहारः	४२	सूर्यमंडलावाहनम्	१२-१३
धारणा	४३	शुद्धोदकेन कर्मकरणम्	१४
ध्यानम्	४४	मुद्रायाः कृताकृतता	१५
कर्मयोगः	४५	४४ आचमनम्	१६
ज्ञानयोगः	४६	कौपीनादीनि	१७-१८
भक्तियोगः	४७	बस्त्राणि	१९-२३
नियमाः	४८	उपासकानां वस्त्रवर्णाः	२४
हिंसा	४९-५०	आचमनम्	२५-३०
होमम्	५१-५२	४५ ,,	३१-३५
अनृतम्	५३-५४	कर्माधिकारः	३६
अयाचनम्	५६-५७	अंकनद्रव्याणि	३७-४९

प्र.सं.	सूत्र.	प्र.सं.	सूत्र.
संख्या	५०-५२	चक्षुः	४
नित्यार्चनम्	५३-५४	कौपीनम्	५
४६ देवतासिंहासनम्	५५-५६	गंधर्विह	६-७
कर्मपरिभाषा	५७-५८-५९	भुक्तसंकरव्यवस्था	८-१०
पात्राणि	६०	५० अक्षतान्	११
शालग्रामप्रशंसा	६१-६५	पुष्पाणि	१२
स्थंडिले पूजाफलम्	६६-६७	आदर्श	१३-१४
उदके	६८	घूपनं	१५
अग्ने	६९	दीपनं	१६
४७ वायौ	७०	नैवेद्यं	१७-१९
दिशि	७१	मयं	२०-२२
आकाशे	७२	स्तोत्रादि	२३
अर्चने संकल्पः	७३-७७	जलं	२४-२५
प्रोक्षणं	७८-८१	तांबूलं	२६
मंत्रपरिभाषा	८२	अत्र परिभाषाः	२७-३३
कवचपरिभाषा	८३-८४	कुंडसंस्काराः	३४
मंत्रोद्धारः	८५-८७	५१ धर्मपालप्रहर्ष	३५
दीपः	८८	अभयः	३६
परिचर्यामंत्रः	८९	लेखाकरणं	३७
४८ ११ परिभाषा	९०	अध्यावाहनम्	३८
आवाहनकल्पना विप्रेशस्य	९१	त्रिविधाम्बुलम्	३९
११ शिवस्य	९२	दीपत्योतिःप्रशंसा	४०
११ विष्णोः	९३	सङ्गधारणं	४१
११ शक्तेः	९४	होमविधिः	४२-४३
११ सूर्यस्य	९५	हविः	४४-४६
११ कात्याः	९६	पवित्रे	४७-४८
४९ ११ ऊर्ध्वः	९७	५२ उत्पन्नं	४९
मंडलार्चनक्रमः	९८	हविःशोधनं	५०-५१
प्रतीकसंपादनम्	९९-१००	हवनपरिभाषा	५२-५३
उपचारभावना	१	धायवः	५४
वर्षणम्	२-३	वैश्वदेवाः	५५

पृष्ठ.	सूत्र.	पृष्ठ.	सूत्र.
प्रज्वालनं	५६-५८	व्यस्तमंडलजपक्रमः	१९-२०
पृच्छाः	५९	नामसहस्रपाठस्तवः	२१-२२
परिस्तरणं	६०	अर्चनाक्रमसंक्षेपः	२३
आपः	६१	निर्मात्यकृपाः	२४-२५
सुविचलुर्ग्रहणं	६२	तीर्थनिनयनं	२६-२७
अध्याहरणं	६३	”	२८-३०
होमः	६४-६५	५७ श्रेयान्वयवस्था	३१
५३ अग्निविहारः	६६-६७	अर्चनपरिभाषा	३२-३५
होमे पक्षः	६८-६९	अयोगविनियोगार्चनम्	३६-३९
देवतोच्छिष्टप्रतिपत्तिः	७०-७७	लघुः अर्चनविधिः	४०
हविःप्रतिपत्तिः	७८	परिभाषाः	४१-४६
५४ संत्रानुकल्पः	७९	५८ देवताभक्तसंबन्धः	४७-४९
द्रव्यानुकल्पः	८०	ब्रह्मसंस्मृतिकं	५०
चित्तनिवर्त्तनानुकल्पः	८१	५९ ”	५१-५३
भंजानुकल्पः	८२	मन्त्रानारी	५४-६२
मत्तानुसंधानानुकल्पः	८३	गृहस्थः	६३
गुर्वभिवादनानुकल्पः	८४	वन्यः	६४
हविःप्रतिपत्तिशेषः	८५	क्षत्रचैत्रयो	६५
अग्निकर्मशेषः	८६-८७	सत्पात्रम्	६६
दक्षिणान्वयवस्था	८८	अपात्रम्	६७
अपराधक्षमापनानुकल्पः	८९	सत्पात्रालम्भे	६८
प्रायश्चित्तिः	९०-९५	६० दानं प्रतिग्राह्यम्	६९-७१
५५ अग्निकार्यं कृताकृतम्	९६	गुर्वालयगमनं	७२
पूजाशेषः	९७-७	गुरुप्रतीकं	७३-७८
माला	८-९	राज्ञो भृगया	७९
करपर्वमयी	१०	पुरुषमाहात्म्यं	८०
अक्षमयी	११	६१ हिंसा	८१-८२
पदार्थमयी	१२	भक्ष्यव्यवस्था	८३-८४
५६ अष्टसंख्या	१३-१५	हिंसाहिंसा	८५-९०
मंडलजपक्रमः	१६-१७	मध्याह्नकृत्यं	९१
लघुः ”	१८	सर्पणं	९२

११.	सूत्र.	पृष्ठ.	सूत्र.
	ब्रह्मसंहिताः	९३	उत्सवविधिः
६२	ब्राह्मणाय दानं	९४	७०-७२
	देवभूतपितृमनुष्ययक्षाः	९५-९७	७३-७४
	स्नातकस्य यक्षाः	९८	वामानां ग्रहणमंत्राः
	कालीपूजा	९९	७५-८१
	अन्न मायाः	१००-५	वलिदानविधिः
६३	११	६-७	८२-८६
	मध्याह्नोत्तरकृत्यं	८	७२ मानुषवधापवादः
	सायंकृत्यं	९-१०	८७
	शयनं	११	दंडप्रशंसा
	सांस्कारिकः क्रमः	१२-२०	८८-८९
६४	आपहर्षः	२१	हिंसाविचारः
	वाम्नुत्तरयोः	२२	९०-९६
	कवचसहस्रनामपाठौ	२३	वलिदानविधिः
	विधिविशेषपञ्चनखा	२४	९७-९९
	देवतादर्शनविधिः	२५-२६	७३-७४ कालसङ्गः
	प्रतीकम्	२७-३१	१००
	यष्टपूजाश्चेत्	३२-३३	विक्षुसङ्गः
	निवेदकः	३५-३८	१०१
६५	अर्चनविशेषः	३९-४०	आकाशसङ्गः
	विशेषार्चनकालः	४१	२
	विशेषार्चनविधिः	४२-४४-४५-४६	सङ्गनामानि
६६	विशेषार्चनेतिवर्तव्यता	४७-५०	४
६७	११	५०-५५	वलिदानेतिवर्तव्यता
	पशुसागः	५६-५८	६
६८	११	५९-६०	७५-७६ देवताप्रतिष्ठा
	राजः चेतुः	६१	७-८
	भद्रायागः	६२	७७ देवताप्रसादसिद्धिजनका-
६९	११	६३-६६	तुष्टानक्रमः
	सत्रयागः	६७	९-१६
७०	११	६८-६९	स्वगात्रासृग्गणविधिः
			१७
			स्त्रीजन्यवलिविधिः
			१८
			७८ अनुष्ठानकालादिकं
			१९-२६
			अनुष्ठानोत्सर्गकालं
			२७-३६
			७९ ११
			३७-३८
			सप्तार्गपुरश्चरणजपः
			३९-५३
			चतुरंगं
			५४
			ज्यंगं
			५५
			८० ज्यंगं
			५६
			कालिकायाः
			६३-६६
			शवसाधनं
			६७
			स्त्रीसाधनं
			६९
			७०
			अष्टस्त्रीसाधनम्
			७१
			योषिदभावे
			७२

पृष्ठ.	सूत्र.	पृष्ठ.	सूत्र.
	लतासाधनम्	७३	वामाचारिणः
	पापमोचने	७४	९२ उत्तराचारिणः
८२	चतुष्पथसाधनम्	७५	युद्धं धर्म्यं
	षट्पत्रसाधनम्	७६	पशुवधो गर्ह्यः
	सुरतसाधनं	७७	९३ ,,
	रम्यानसाधनं	७८	वैदिके पशुयागे पशुप्रति-
८३	सोपाशोधनं	७९	निधिः
	वेद्यासाधनम्	८०	रुधिरानुकल्पः
	सुरतानन्दप्रशंसा	८१	९४ ,,
	वध्यवधप्रशंसा	८२	हिंसापरिहारः
	कालीमंत्रपुरश्चर्या	८३-८४	पशुप्रतिनिधिः
	ईश्वराणामनुष्ठानानि	८५-८७	९५ ऐश्वर्यधर्माकरणे प्रायश्चित्तं
	देवताप्रसादकारणं	८८-९३	पारानन्दधर्मप्रशंसा
८४	देवताप्रसादकारणं	९४-९७	गौतमकथा
८५	देवताप्रसादलक्षणावि	९८-९	परशुराम ,,
८६	अनन्तरं कर्तव्यम्	२	नाचिकेत ,,
८७	ईश्वरसाक्षात्कारक्रमः	३-६	९६ कलिकथा
८८	प्रायश्चित्तक्रमः	७-८	यमपराक्रमकथा
	राजा चेत्	९	९७ मंडलानि
	प्रायश्चित्तं	१०	तारतम्यभादप्रशंसा
८९	नित्यार्चनस्यानुकल्पः	११-१२	९८ राजधर्मक्रमः
	देवताप्रसादक्रमः	१३-१५	दंडाः
	प्रायश्चित्तं	१६	कथ्यस्य वधनिधिः
९०	,, पूर्वांगं	१७	९९ स्त्रीवधो धर्म्यः
	उत्तरांगं	१८-१९	१०० अधीश्वरनियोजना
९१	ज्वाक्यानक्रमः	२०-२१	१०१ अपराधिदंडप्रकाशः
	दीक्षा	२२	शास्त्राध्ययनफलम्
	वपवीक्षोत्तरदीक्षे	२३	८४-८५